

Přílohy

Příloha č. 1 - Dotazník

Dotazník spolupráce začínajících a uvádějících učitelů

Dobrý den, moje jméno je Eliška Mužíková a jsem studentka Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy. Ráda bych vás požádala o vyplnění mého krátkého dotazníku k diplomové práci, jejímž tématem je spolupráce začínajících a uvádějících učitelů. Dotazník je určen právě začínajícím učitelům. Dotazník je velmi krátký, jeho cílem je pouze sesbírat předběžná data, před případným rozhovorem.

Předem děkuji za čas, který dotazníku věnujete.

- 1.) Po nástupu do práce (Vyberte odpovídající možnost)
 - a) mi byl/a přidělen/a uvádějící učitel/ka
 - b) mi nebyl/a oficiálně přidělen/a uvádějící učitel/ka, ale měl/a jsem ochotné kolegy/ně, kteří/ré mi poradili/y
 - c) mi nebyl/a přidělen/a uvádějící učitel/ka, ačkoli bych o něj/ní stál/a
 - d) nebyl/a mi přidělen/a uvádějící učitel/ka, ale nepotřeboval/a jsem ho
 - e) Jiná

- 2.) První měsíce v práci byly
 - a) hodně náročné a byl/a jsem rád/a za každou pomoc
 - b) náročné, ale dokázal/a jsem si najít systém a rychle se zorientovat
 - c) žádný velký stres, vše jsem zvládal/a
 - d) Jiná

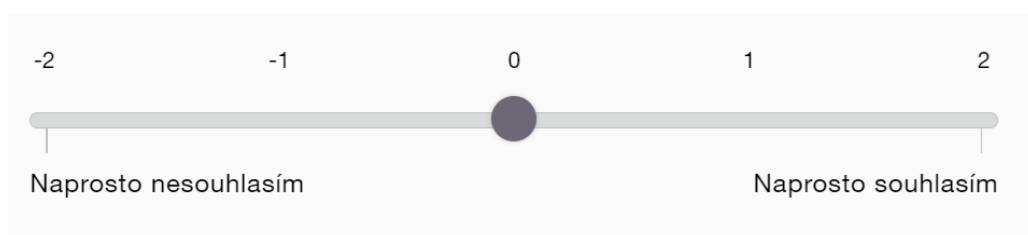
- 3.) Nejtěžší pro mě bylo (Vyberte jednu nebo více odpovědí)
 - a) Přípravit se na vyučovací hodiny
 - b) Udržet kázeň ve třídě

- c) Třídnická agenda (řízení výchovy a vedení třídy, vedení komunikace, organizační záležitosti třídy, odpovědnost za vybavení třídy, ...)
- d) Kontakt a komunikace s rodiči žáků
- e) Kontakt s kolegy
- f) Ostatní pracovní povinnosti (např.: dozory)
- g) Nic
- h) Jiná

4.) Nejvíce jsem (bych) od uvádějícího učitele oceňoval/a pomoc při (vyberte jednu nebo více odpovědí)

- a) Při plánování výuky
- b) Při komunikaci s rodiči žáků
- c) Při komunikaci s vedením školy
- d) Při vyřizování třídní agendy
- e) Při řešení kázně a kázeňských problémů ve třídě
- f) Nepotřebuji pomoc uvádějícího učitele
- g) Jiná

5.) Cítil/a jsem, že škola dělá maximum, abych jako začínající učitel měl/a dostatečnou podporu

6.) Součástí mého výzkumu je rozhovor, který navazuje na vámi vyplněný dotazník. Budu ráda, když mi zde necháte kontaktní e-mail. (!Nepovinné! Váš mail slouží pouze pro další výzkum k mé diplomové práci.)

Příloha č. 2 – rozhovory s respondenty

Rozhovor s respondentem 1

V dotazníku jste uvedla, že vám škola přidělila uvádějícího učitele a že i přesto, že pro vás byly první měsíce v práci náročné, dokázala jste si najít systém a rychle se v chodu školy zorientovat. Můžete nejprve říci, jak dlouho učíte, a své začátky v roli učitele popsat nějak blíže?

Jako učitel jsem začala pracovat minulý rok v únoru, takže tento školní rok je vlastně už můj druhý. Můj nástup do učitelké praxe byl hodně turbulentní. Částečně to asi bylo způsobeno i tím, že jsem nejen v pracovním, ale také v osobním životě zažívala velké množství změn a bylo potřeba se s nimi vyrovnat. Vzpomínám si, jak jsem se jako nová učitelka na škole cítila ztracená a nepomáhalo mi ani to, když si mě pan školník pletl se žáky.

Má první třída byli pátáci, které jsem převzala na začátku druhého pololetí, tedy na začátku února. Jednalo se o velmi rozmanitou a náročnou třídu jak z hlediska školního prospěchu a individuálních potřeb většiny žáků, tak i kvůli rozdílnému sociokulturnímu a ekonomickému zázemí. Mezi žáky byly v těchto oblastech propastné rozdíly.

Pamatuji si, že při mém nástupu mi paní ředitelka představila starší kolegyni, o které mi řekla, že bude mým uvádějícím učitelem. Pak mě předala přímo této kolegyni, která mě provedla po škole. Má uvádějící učitelka mi ukázala, kde mám třídu a kabinet. Ukázala mi také, kde má třídu ona a kam za ní mohu přijít, když budu něco potřebovat. Myslím si, že ten den, nebo možná ještě během prvního týdne mě představila mým prvostupňovým kolegyním, které byly všechny od prvního setkání velmi milé a ochotné kdykoli nabídnout pomocnou ruku, ačkoli jim to nikdo oficiálně nenařídil. Nejen má uvádějící učitelka, ale i ostatní kolegyně se alespoň jednou týdně zastavily, jestli je všechno v pořádku a zda nepotřebuji s něčím pomoci. Vždy mě ujistily, že dveře jejich třídy jsou vždy otevřené a nemám se bát je „otravovat“ s jakýmkoli i zdánlivě banálním dotazem. Myslím si, že hlavně díky tomuto přístupu jsem ve věcech našla rutinu a řád a mohla jsem začít fungovat jako plnohodnotný člen učitelského sboru.

Vzpomínáte si na nějakou situaci, která pro vás byla opravdu náročná, a zda vám ji vaše uvádějící učitelka pomohla vyřešit a byla vám oporou?

Asi nejtěžší pro mě bylo převzít třídu po učitelce, která měla velmi vyhraněný a specifický výukový styl, se kterým úplně nesouzním. Přestože jsem se s původní učitelkou svých nových žáků v leccěms rozcházela, byl na mě kladen poměrně velký tlak, abych toho ve třídě a ve výuce měnila minimum a do konce školního roku fungovala v systému, který zavedla má předchůdkyně. Bylo pro mě náročné převzít něčí vyučovací styl, zvlášť když ten svůj nemám úplně vyhraněný. S tím mi má uvádějící učitelka pomohla, protože s původní paní učitelkou byly dlouholeté kolegyně, a tudíž věděla, nebo alespoň tušila, jak výuku v této třídě uchopit. Pomohla mi nastavit si třídní pravidla, a když jsem cítila nejistotu v přípravě na výuku, neváhala mi poradit. Často se o svých volných hodinách chodila dívat na mou výuku a tyto hospitace jsme spolu po vyučování reflektovali. Vždy když narazila na něco, co úplně nefunguje, neváhala přijít s tipem, jak by to šlo příště udělat lépe, nebo co zařadit jako jinou náhražkovou aktivitu.

Dalším velkým problémem bylo to, že žáci ve třídě měli problém spolu vyjít. Nebylo to tak, že by třída byla rozdělená na partičky, které by se „nemusely“ a nekomunikovaly spolu. Ale jednotliví žáci měli skutečně bytostný problém být s jinými spolužáky, byť jen ve stejné místnosti. Často docházelo ke slovnímu i fyzickému napadení někoho z žáků. Prakticky každý den se psalo rodičům o nějakém incidentu a velmi často docházelo k osobním schůzkám s rodiči. V tomto ohledu mi má uvádějící učitelka prokázala asi největší službu. Všechny incidenty se mnou řešila. Nejprve s žáky ve třídě, její třída totiž sousedila s tou mojí a o každém sporu se tak rychle dozvěděla. Pak mi pomáhala komunikovat o situaci s rodiči, případně s vedením školy, a nakonec byla sama přítomná u všech osobních setkání. Byla tam jednak jako moje podpora, jednak jako nezávislý pozorovatel. Fungovala i jako zklidňující prvek ve chvílích, kdy se celý rozhovor začal stáčet směrem, jakým by neměl. V neposlední řadě mi zhotovila zápis z těchto schůzek s rodiči, za což jsem jí opravdu vděčná. Vždy dbala na to, abych měla v ruce nějaký důkaz toho, co se na schůzce probíralo a jak schůzka probíhala. V tomto případě mi asi skutečně předala svou těžce nabytou zkušenost, protože jsem se sama během tohoto půl roku zjistila, že někteří rodiče umějí být

velmi zákeřní a je potřeba mít vše vedené písemnou formou pro pozdější dokazování toho, jak to vlastně bylo.

Dalším velkým strašákem pro mě byla věc, na kterou vás studium úplně nepřipraví: práce se školním systémem a elektronickou třídnicí. To je věc, kterou se prostě musíte „proklikat“. Je pravda, že něco se dělá stále dokola a je velmi rychlé si na to navyknout, například zapisování hodin, vyřizování absence, průběžná klasifikace. Pak jsou ale věci, které se dělají dvakrát do roka, jako je třeba zadávání známek a připravování vysvědčení k tisku. A tam jsem zmatená i skoro po více než dvou letech v praxi. Takže přesto, že mojí uvádějící učitelce už její služba skoro končí, v tomto vyhledávám její pomoc před každou klasifikační poradou.

Dokážete krátce shrnout, jakým způsobem probíhala spolupráce mezi vámi a uvádějící učitelkou?

Moje uvádějící učitelka pro mě byla takovým průvodcem. Nejprve mi pomohla orientovat se ve škole. Seznámila mě s dalšími kolegyněmi. Často chodila na hospitace ke mně do hodin a vždy se mnou zhlédnuté hodiny refleктоvala. Na druhou stranu, pokud se nedělo nic mimořádného ani neobvyklého, nechávala mi prostor pro to, abych zkoušela vše zvládnout sama s tím, že když budu potřebovat radu nebo pomoc, ona je hned vedle a nemám se bát ji oslovit. Během prvních týdnů byla naše spolupráce opravdu intenzivní a časem se intenzita snižovala.

Momentálně jsem už na hranici oněch prvních dvou let v praxi a naše spolupráce probíhá tak, že má uvádějící učitelka chodí na pravidelné hospitace jednou až dvakrát měsíčně a tyto hodiny spolu vždy rozebereme. Řekneme si, co se povedlo, co se nepovedlo. Co příště udělat lépe. Jinak mi ve všem nechává volnou ruku a je pouze poradcem, pokud potřebuji její radu.

Bylo něco, v čem byste potřebovala větší pomoc a podporu od své uvádějící učitelky?

Pro mě platí, že věci, které dělám pravidelně, rutinně a jež jsou víceméně neměnné, se mi zajedou velmi rychle a nemám s nimi větší problém. Problém nastává v případě, kdy potřebuji udělat činnost, kterou dělám jednou za pololetí. Například připravit podklady pro pedagogickou radu, uzavřít absenci, připravit vysvědčení. U těchto věcí si nikdy nejsem

jistá, jak je v systému najít a také vyplnit. S tím vždy běžím za svou uvádějí učitelkou, to už jsem ale zmínila v předchozích otázkách.

Často za ní také běžím s tím, co je nějakým způsobem neobvyklé, nebo s problémem, který je úplně nový, se kterým jsem se ještě nesetkala. Není to vlastně ani z toho důvodu, že čekám, že mi dá univerzální radu, která funguje, ale ráda si vyslechnu její názor.

Abych ale odpověděla na otázku, myslím si, že má uvádějí učitelka se pro mě vždy snažila udělat maximum na úkor svého „volného“ času. A upřímně si nedovedu představit, že by mohla dělat ještě něco navíc. Takže neměla jsem pocit, že bych potřebovala ještě větší pomoc – má uvádějí učitelka mi vždy a ve všech oblastech pomohla tak, jak jsem potřebovala.

Dokázala byste říci, jak dlouho zhruba trvalo, než jste si v těch těžkých začátcích dokázala najít nějakou rutinu a systém?

Myslím si, že to bylo zhruba tak to první pololetí. Ono po nějaké době těch náročných měsíců zjistíte, že ty činnosti se vlastně pořád opakují dokola. Takže ta rutina tam sama naskočí.

Měla jste ve svých učitelských začátcích pocit, že pro vás škola dělá maximum, a cítila jste se od vedení školy podporovaná?

Podle toho, co jsem dosud řekla, to může vypadat, že mi vedení školy přidělilo uvádějího učitele a tím se mnou byli hotoví, ale tak to úplně nebylo. Naopak skutečně jsem během celého úvodního pololetí cítila, že se vedení snaží, aby o mě vždy bylo postaráno. Často za mnou chodila paní zástupkyně s tím, že jsou nové změny v rozvrhu, že mám jít suplovat a zda jsem si toho všimla. Starala se tak o to, abych se rychle zorientovala v tom, kde tyto informace najdu a abych si to nezapomněla pohlídat.

I paní ředitelka se zajímala o to, abych se ve škole co nejrychleji zorientovala a nebála se říci si o pomoc. Sama několikrát přišla na hospitace a vždy mi poskytla zpětnou vazbu. Jak už jsem zmínila v předešlých otázkách, jako začínající učitel jsem se nevyhnula ani určitým kázeňským problémům, které vyžadovaly komunikaci s rodiči a následné jednání s vedením školy. Při těchto jednáních jsem vždy cítila podporu od vedení a byla jsem si vždy jistá tím, že škola se za mě jako za pedagoga v případě nutnosti postaví. Takže ano, cítila jsem, že škola dělá opravdu maximum pro to, aby mi můj profesní začátek co nejvíce usnadnila.

Rozhovor s respondentem 2

V dotazníku jste uvedl, že vám škola přidělila uvádějícího učitele. Dále jste také uvedl, že první měsíce v práci byly hodně náročné. Můžete nejprve říct, jak dlouho učíte, a pak své začátky v roli učitele popsat nějak blíže?

Učit jsem začal v září 2023, učím tedy první školní rok. Musím říct, že je to pořád dost náročné, a to i přesto, že určitou pedagogickou zkušenost mám. Skoro 10 let už vedu zájmový kroužek a práce s dětmi pro mě tedy není žádnou novinkou. Z vedení této zájmové aktivity si do své praxe odnáším určité zkušenosti, které se dají zúročit i ve školství, ale ten rozdíl mezi dobrovolnou volnočasovou aktivitou a povinným „chozením do práce“ je hodně, takže těch přenosných zkušeností je minimum. Takhle z hlavy mě napadá hlavně způsob, jak pracovat a komunikovat s dětmi, tak aby mi co nejlépe porozuměly, a také určité způsoby, jak si udržet kázeň ve třídě. Úplně nejsem z učitelů, který by zvládal v hodinách nějaký větší hluk a povídání. Víím, že jsem v tomhle možná trochu striktní, ale na některé věci prostě musí být klid a ticho.

Věc, která pro mě osobně byla velmi obtížná, bylo překročit tu propast mezi vzděláváním sebe sama na fakultě a mezi tím jít skutečně učit. Ona vás totiž ani pedagogická fakulta na hodně věcí nepřipraví. Ať se fakulta snaží sebevíc, té praxi vás úplně nenaučí. Zorientovat se ve školní agendě vás vlastně nenaučí nikdo. Možná v jednom z těch mnoha předmětů vám někdo řekne, že něco jako školní a třídní agenda existuje, ale nikdo vám neřekne, co od vás bude škola vyžadovat. Já chápu, že těch programů a školních systémů je více druhů, ale asi bych ocenil, kdybych měl možnost si práci s nimi vyzkoušet dřív než ve svém prvním zaměstnání. Já přišel teď v září do školy s tím, že mám nějaký teoretický základ o tom, že nějaký systém existuje, a budu v něm muset pracovat. Teoreticky víím, co tam zadávat, ale nevím kam a nevím, jak se to dělá. A upřímně – byl jsem z toho první dva týdny dost nepříjemně překvapený, až skoro demotivovaný.

Právě jste popsal, co bylo nebo možná stále je dost těžké. Mě by zajímalo, jak vám v těchto situacích pomáhal váš uvádějící učitel. Dokážete mi o tom říci něco konkrétnějšího?

No, jak bych to popsal... Během toho přípravného týdne a také ty první týdny v září byla naše spolupráce opravdu intenzivní. Moje uvádějící učitelka je kolegyně, která se mnou sdílí kabinet, a tudíž spolu trávíme dost času i během dne. V tom září a částečně i v říjnu mi opravdu radila se vším, co ji napadlo. Pomohla mi, když jsem za ní já přišel, že mám nějaký problém. Nějakým způsobem mi tedy i ukázala, jak se orientovat v tom školním systému. Ze začátku mi i připomínala, ať si hlídám takové věci jako poučení o bezpečnosti a ať si to zapisuji, že to musí být v třídnici, ukázala mi, kam to v té elektronické třídnici zadat a jak to v systému najdu.

Ale řekněme, že intenzivní komunikace ze strany mé uvádějící učitelky probíhala opravdu ty první zhruba dva měsíce. Pak jsem se nějakým způsobem zaběhl do určité rutiny a už tolik věcí nepotřebuji, spousta věcí si „sedla“, už vím, co a jak. Takže v této fázi, kdy je únor a já mám za sebou jako učitel tedy jedno pololetí, už ta komunikace a spolupráce vlastně neprobíhá.

Dokážete krátce shrnout, jakým způsobem tedy probíhá spolupráce mezi vámi a vaší uvádějící učitelkou?

V současné době úplně neprobíhá. Já a moje uvádějící učitelka jsme si moc lidsky nesedli a na té spolupráci to je a bylo znát. Už ten začátek toho školního roku, kdy ta spolupráce tedy byla nějak intenzivní a nějakým způsobem se mi snažila pomoci, nebyl úplně ideální. Ten intenzivní kontakt nám možná vlastně uškodil v tom, že jsme byli nuceni spolu komunikovat a nějakým způsobem pracovat. Možná to umocnilo ty pocity, že si nerozumíme a vlastně spolu nechceme na ničem pracovat.

Nicméně mám ve škole kolegy, kteří jsou ochotni mi podat pomocnou ruku, kdykoli to potřebuji, a nemají problém mi něco vysvětlit nebo ukázat.

Tady možná narážím na problém, že bych asi ocenil, kdyby mi uvádějící učitel nebyl přidělen, ale já bych si ho mohl sám vybrat, buď na základě nějaké odbornosti, nebo osobních sympatií. Protože tak, jak to bylo a je teď u mě, je to dost nešťastné.

Nastala nějaká situace, ve které byste ocenil nebo potřeboval větší pomoc a podporu od uvádějící učitelky?

Vlastně ano, byla. Ve čtvrtletí a v pololetí, kdy bych ocenil pomoc s uzavřením známek, přípravou na poradu a takovými věcmi, se mi té pomoci vlastně vůbec nedostalo. Trochu mě odbyla s tím, že sama má hodně práce, ať si buď poradím, nebo počkám. Tak jsem o radu poprosil někoho jiného.

Když nad tím tak přemýšlím, ani ten samotný začátek školního roku nebyl úplně ideální. Vlastně mi nikdo neukázal školu jako takovou. Je po prvním pololetí, a já pořád hledám nějaké učebny, kabinety, sklady a skříňky, protože mi vlastně nikdo neřekl, kde co je, co si mohu půjčit, co mohu využít. Třeba až minulý týden jsem zjistil, že škola má k dispozici Beeboty, které bych ve výuce ocenil a používal, kdybych věděl, že tu jsou. Takže tohle by mi asi hodně usnadnilo tu počáteční orientaci a zmatenost, se kterou vlastně stále bojuji.

Dále bych asi ocenil, kdyby mi moje uvádějící učitelka řekla o věcech, které už jsou ve škole vnímané jako standard, takže nikdo neříká nahlas, že tohle se očekává. Tyto věci jsou ve škole už tak zažitě, že ani nejsou nikde sepsané a já se k nim nemám jak jinak dostat, než že mi je někdo sdělí. Což se nestalo, ale i tak po mně byly vyžadovány. A ve finále jsem byl pokárán za to, že to nedělám a nedodržuji, ale já ani nevěděl, že to dělat mám. A to jsou situace, kdy si říkám, jestli by mi v jiném oboru nebylo lépe.

Měl jste ve svých učitelských začátcích pocit, že pro vás škola dělá maximum, a cítil jste se od vedení školy podporovaný?

Já jsem ten případ studenta, který se opravdu těšil, „až si konečně zaučí“, a nemohl jsem se dočkat. A ten střet s realitou byl pro mě docela náraz. Momentálně jsem ze svých prvních měsíců stále dost demotivovaný a pořád čekám, že se to nějak zlomí, takže uvidím.

Ona ta podpora od vedení je v mém případě taková dvojsečná zbraň. Protože učím kromě své třídy i informační technologie a nastupoval jsem do školy i právě s tím, že povedu i určité hodiny na druhém stupni, tak jsem od samého začátku cítil a vlastně stále cítím, že se ode mě očekává, že k tomu, co už teď tedy všechno dělám, převezmu ještě veškerou

agendu a zodpovědnost za výuku IT. Do čehož se mi opravdu nechce, ale cítím, že vedení mě tlačí tímhle směrem.

Ono tedy vedení říká, ať se soustředím hlavně na sebe, ať se zorientuji ve škole, nějakým způsobem si na všechny ty nové věci zvyknu a tak, ale ten tlak je tam cítit pořád. Vnímám to tedy tak, že mi vedení školy říká něco, ale už mě manipuluje a tlačí do něčeho jiného. Já jsem se tedy sám umístil do toho spíše záporného spektra, že podporu od vedení spíše necítím. Vnímám to vlastně trochu opačně, necítím se úplně podporován, ale trochu využíván.

Rozhovor s respondentem 3

V dotazníku jste uvedla, že vám škola nepřidělila uvádějícího učitele, ale vaši kolegyně a kolegyně vám byli ve vašich začátcích nápomocní. Přestože pro vás byly první měsíce v práci náročné, dokázala jste si najít systém a rychle se v chodu školy zorientovat. Můžete prosím nejdřív říci, jak dlouho učíte, a pak své začátky v roli učitele popsat nějak blíže?

Ve školství jsem začínala vícekrát, ale na začátky učitelského povolání si vzpomínám velmi dobře. Jako učitel působím třetí školní rok. Hned ze začátku jsem byla umístěna do kabinetu ke dvěma zkušeným kolegyním, se kterými mám i poté, co mě přesunuli jinam, velmi pěkný vztah a jsme velmi podobné povahy. To mi asi začátek hodně usnadnilo po psychické stránce. Ve škole se mě kolegyně ujaly tak, že mi ukázaly, kde najdu učebnice, pomůcky, fixy a tak dále. Řekli mi, kam si mám zajít pro tohle a pro tohle, a celkově mi ukázaly, jak to ve škole chodí a funguje.

Neváhali mi ani poskytnout a zapůjčit jejich vlastní buď zakoupené nebo vyrobené pomůcky. Když jsem potřebovala, sdíleli své zkušenosti, občas mi předali i nějakou léty prověřenou metodu, případně mi pomohli s vytvářením mých vlastních pomůcek a příprav. Jedna z kolegyně, která vedla paralelní třídu k té mojí, mi dokonce sem tam „přihrála“ hotovou přípravu, když viděla, že toho mám až nad hlavu, protože jsem nejen učila na plný úvazek, ale také jsem ještě dodělávala studium na vysoké škole.

Ke zorientování v chodu školy mi ale asi hodně pomohlo to, že než jsem šla učit, zkusila jsem jako brigádník ještě při škole vypomáhat v sekretariátu školy. Jako pomocná síla v sekretariátu jsem působila skoro tři roky. Sice jsem působila v jiné škole a v jiném městě, než kam jsem pak nastoupila jako učitelka. Ale chod školy jako takový pro mě nebyl úplně neznámý. Uměla jsem tak hned do samého začátku pracovat s elektronickou třídnicí a školním systémem. Věděla jsem, kde najdu potřebné dokumenty. Věděla jsem, co je potřeba zpracovat před pedagogickou a klasifikační radou, jak si uzavřít známky a vytisknout vysvědčení. S tím jsem často pomáhala i starším kolegyním.

Dokázala byste říci, jak dlouho zhruba trvalo, než jste si v těch těžkých začátcích dokázala najít nějakou rutinu a systém?

Myslím si že ano, dokážu. Díky tomu, že už jsem měla nějaké povědomí o chodu školy a o těch věcech, které je nutné dělat, tak jsem s určitou rutinou už přicházela. Chtělo to jen naskládat k tomu ty povinnosti, které souvisejí s tím učením. Nějaký čas to určitě trvalo, ale myslím si, že na konci prvního pololetí už jsem celkem věděla, co a jak. Stále jsem potřebovala v hodně věcech poradit, ale nebyla jsem už tak ztracená jako na začátku.

Vzpomínáte si na něco, co pro vás bylo v začátcích hodně těžké, a zda vám v těchto situacích vaše kolegyně vypomáhaly?

Jsem asi takový zvláštní úkaz, protože všichni kolem mě si v začátcích stěžovali právě na to, že nevědí, jak to ve škole chodí, a že nevědí kde najdou tohle a tohle. Jak se zapisuje do třídnice, jak mají uzavřít známky a tak. Mně tohle nedělalo problém. Mně dělaly problém úplně jiné věci. A to vlastně i takové, u kterých by člověk čekal, že ho na to pedagogické studium připraví. Jako například naplánovat si výuku. A teď nemluvím jen o tom, jak sestavit jednotlivé hodiny, i když to byl někdy také oříšek. Sestavit to tak, abych si to správně načasovala na 45 minut a opravdu s žáky probrala to, co potřebuji, a mělo to takový efekt, jaký potřebuji. Volit takové metody, aby to žáky bavilo a abychom naplnili cíl hodiny. Ještě že jsem měla šikovnou kolegyni, která mi vždy koukla přes rameno a řekla: „Máš tam toho málo, budete hotový hrozně rychle, přidej si tam třeba tuhle aktivitu, nebo jim můžeš ukázat tohle video.“ Jindy mě naopak upozornila, že mám tu hodinu moc natřískanou aktivitami, ať zvolním a rozdělím to třeba na dvě vyučovací hodiny, že tohle se nedá stihnout. A tahle byla přesně to, co jsem potřebovala. To bylo ono, takové kolegyně přeji všem.

Abych ale neutekla od tématu, moje nejhorší vzpomínka a nejhorší noční můra zároveň je to, že musím znovu sestavit svůj první tematický plán pro svůj první školní rok. Já vůbec nevěděla, jak se to do toho pustit. Tak obrysově jsem jako začínající učitel tušila, co asi budeme jako třetíáci probírat, ale vůbec jsem nevěděla, kdy se k jednotlivým tématům dostaneme a jak do hloubky je zvládneme probrat. O očekávaných výstupech jsem tak neměla ani páru. Tady mě zachránila druhá kolegyně, která byla o ročník výš. Ukázala mi své tematické plány z minulého roku, přiblížila mi, jak zhruba výuka třetího ročníku probíhá, nastínila mi hrubou časovou osu, jakou rychlostí bych s dětmi měla pracovat, abychom stihly

vše probrat, a vlastně ty tematické plány prakticky napsala za mě. Takže o mě bylo dobře postaráno.

Dokázala byste krátce shrnout, jak spolupráce s kolegyněmi probíhala?

Víceméně to bylo tak, že v začátcích jsem se tvářila a cítila dost bezradně a zoufale a ony se mě ujaly a pomohly mi. A když jsem se trochu otrkala, už jsem se rovnou chodila ptát a ony mi poskytly nějakou zpětnou vazbu, nebo mi poradily. Takhle to vlastně fungovalo ještě prakticky celý rok, než nás rozsadili a mě přemístili do jiného kabinetu. I teď se ale chodím ptát, když potřebuji.

Bylo něco, u čeho byste ocenila pomoc a podporu uvádějícího učitele?

Já jsem věděla a vím, že mohu jít za těmito kolegyněmi, takže vlastně ne. V dotazníku jsem sice uvedla, že bych ocenila pomoc při plánování výuky, o tom už jsem se rozpovídala dříve. Ale vlastně mě trochu mrzí, že ani jedna z kolegyň není oficiálně mým uvádějícím učitelem, protože si myslím, že za pomoc, kterou mi poskytly a poskytují, by si zasloužily minimálně uznání v lepším případě nějaké jiné ohodnocení, protože do mě a mojí práce vložily hodně svého času a energie.

Měla jste ve svých učitelských začátcích pocit, že pro vás škola dělá maximum, a cítila jste se od vedení školy podporovaná?

Mám nejspíš velké štěstí, ale řekla bych, že ano. Vedení školy ke mně vždy bylo laskavé, a kdykoli jsem potřebovala, snažili se mi vyjít vstříc. Ať jsem potřebovala volno na své studium, protože mě v té době čekala ještě jedna státní zkouška, nebo i když jsem potřebovala cokoli jiného, nebyl to problém. Platilo to oboustranně, já jsem také neměla problém kdykoli zaskočit, nebo udělat nějakou práci navíc, ale díky tomu jsem měla skoro nadstandardní podmínky.

Rozhovor s respondentem 4

V dotazníku jste uvedla, že vám škola nepřidělila uvádějíciho učitele, ale vaši kolegové a kolegyně vám byli ve vašich začátcích nápomocní. Dále jste uvedla, že první měsíce v práci byly hodně náročné. Mohla byste prosím nejdříve odpovědět, na jakém stupni učíte a jak dlouho pracujete jako třídní učitel? A potom nějak blíže popsat své začátky v této pozici?

Momentálně učím na prvním stupni a třídním učitelem jsem třetí školní rok. Já své učitelské začátky vnímám hodně intenzivně ještě teď, kdy už podle nového zákona začínající učitel nejsem. Bylo to pro mě hodně náročné, jak časově, tak psychicky. Často jsem po vyučování jen seděla ve třídě a říkala si, jestli to byl dobrý nápad jít učit a jestli na to vůbec mám. Byly dny, kdy bylo všechno super, žáci dělali přesně to, co jsem chtěla, a učení nám šlo od ruky. V hodinách jsme pracovali přesně tak, jsem si naplánovala, a rychle jsme se posouvali dál. Pak ale byly dny, kdy nešlo vůbec nic. Děti byly rozjívené, protivné, nic se jim nechtělo. Já pak měla špatnou náladu a atmosféra nebyla dobrá.

Dost možná byly ty začátky hodně těžké proto, že jsem se k učení dostala poměrně ve vyšším věku... nebo vyšším – zkrátka už mi není pětadvacet. Takže jsem od začátku věkově patřila mezi zkušené učitele, ale ty zkušenosti mi chyběly.

Měla jsem štěstí, že jsem nastoupila do školy, kde panují přátelské vztahy mezi kolegy a všichni jsou ochotní kdykoli pomoci. A pak jsem tedy měla štěstí v neštěstí. Protože jsem byla přiřazena do třídy, která byla hodně specifická. Ve třídě bylo sice patnáct žáků, což je sen, ale ta třída byla rozdělena na tři skupiny podle úrovně rozumových schopností a specifických vzdělávacích potřeb. Bylo to tedy, skoro jako bych učila na malotřídní škole tři ročníky dohromady. Každé této skupince jsem musela připravovat materiály a práci tak, aby se děti ani nenudily, ale aby to na ně nebylo moc. Díky tomu jsem ale získala skvělou asistentku, která se stala mou skvělou kamarádkou. Ta byla mou pravou rukou. Provedla mě po škole. Ukázala mi, kde najdu všechny věci, které bych mohla potřebovat. Už v přípravném týdnu se mnou spolupracovala jako plnohodnotný partner. Zdobila se mnou

třidu, připravovala učebnice, třídila pomůcky a spoustu dalších věcí, které mě teď nenapadají.

Hodně mluvíte o spolupráci se svou asistentkou, byla to tedy asi ona, která vám pomáhala nejvíc. Vyhledala jste pomoc i u jiných kolegů či kolegyně, nebo vám ji sami nabídli?

Ano, má asistentka mi pomáhala opravdu hodně. Je to asi logické, trávily jsme spolu naprostou většinu pracovní doby a na naší spolupráci závisí chod celé třídy. Ještě před zahájením mého prvního školního roku za mnou ale přišly i ostatní kolegyně, které mám na stejné chodbě. Přišly se mi představit a byly neuvěřitelně milé. Všechny mi nabídly svou pomoc. Ukázaly mi, kde mají třídy. Vyčlenily mi celou jednu skříň v kabinetu navíc, protože moje třída je opravdu malinká, tak abych měla kam dávat věci a pomůcky. Takže podpory bylo opravdu dost.

Vzpomínáte si na něco dalšího, co pro vás bylo v začátcích hodně těžké a zda, či případně jak vám v této situaci vaše kolegyně vypomáhaly?

Tak opravdu těžké bylo to, o čem už jsem mluvila, a to je ta hodně výrazná individualizace, se kterou mi pomáhala má asistentka. I tady jsme ale využívali názor třetí osoby, to znamená některou z kolegyně.

Velký problém jsem měla také s kázní. Moje třída je na jedné straně hodně živá, aktivní a hlasitá. Na druhé straně umějí být děti také velmi pasivní a otrávené. Řekla bych, že věci, které jim šly, tak je bavily a dělaly je rády. Věci, které byly nějakým způsobem obtížné, nebo vyžadovaly větší soustředění, byly od většiny třídy omítány. To pak narušilo nejen proces celého učení, ale demotivovalo to tu nejpokročilejší skupinku, která měla výzvy ráda a chtěla zkoušet nové věci. Tahle demotivace se nakonec přehoupala do mírného nepřátelství mezi těmi pokročilejšími a těmi méně pokročilejšími. Ta atmosféra ve třídě v jednu chvíli nebyla vůbec harmonická, natož přátelská. A právě tady jsem využila své zkušenější kolegyně. Ptala jsem se jich na všechno možné. Na to, jestli mají nějaký tip, jak to udělat, aby je to bavilo, jaké zařadit pomůcky, jaké učební metody pro ně budou nejvhodnější. Nakonec jsem si posbírala od každé své kolegyně něco. Často jsme měnili rozvržení pracovního místa, střídali jsme samostatnou a skupinovou práci. Práci s učebnicí jsme střídali s prací na projektech

s prací s manipulativy. Moje kolegyně mají v kabinetu zavedené takové společné sdílení pomůcek. Zkrátka když najdu nějakou pomůcku, která žáky zaujme a dává jim to, co by měla, ráda ji zapůjčí ostatním kolegyním. To pro mě byla opravdu velká pomoc. Během prvního pololetí jsem se tak mohla soustředit pouze na to, abych se sžila se třídou, navykla si na chod školy a na všechny své povinnosti. Nemusela jsem ještě trávit čas tím, že jsem vyráběla pomůcky do výuky. Teď už samozřejmě také přispívám svými pomůckami, abych své kolegyně pouze nevyžívala.

V čem jsem ale skutečně potřebovala své kolegyně, to byla ta administrativa. Vůbec nemluvím o zpracování plánů individuálních vzdělávacích potřeb, které si první rok připravila má asistentka víceméně sama. A já vím, že je to moje povinnost, takže až tak moc je pomocnice úžasná. Druhý rok už jsme to dělali spolu a letos jsme to zpracovaly také společně během přípravného týdne a na začátku září. S čím byl velký problém, to bylo sestavení tematických plánů, se kterými mi pomohly kolegyně v kabinetu. Podívaly se do svých starých plánů, které jsme pak využily jako šablony a přepracovaly je tak, aby byly aktuální. Dalším kamenem úrazu byla elektronická třídnice. Ten systém je do jisté míry intuitivní, ale já si s elektronikou moc nerozumím, takže činnosti jako uzavírání absence, klasifikace a takové věci jsou pro mě peklo. A stále to nezvládám sama. Já si prostě nepamatuji, kam mám kliknout, aby to udělalo to, co chci. S tím mi vždy pomohla některá z kolegyň, která na mě měla zrovna čas, nebo to zadávala také, takže ona pracovala u sebe na počítači a navigovala, kam mám kliknout, a já pracovala u sebe na počítači.

Bylo něco, u čeho byste ocenila pomoc a podporu uvádějího učitele?

Mně se té kýžené podpory dostalo, takže jsem necítila potřebu mít uvádějího učitele. Věděla jsem, že kdykoli potřebuji poradit, nebo přímo pomoci, mám velkou „zásobu“ lidí, na které se mohu obrátit.

Jediné, v čem by pro mě asi bylo snazší, kdybych měla uvádějího učitele, tím by bylo to, že bych se necítila, jako že někoho okrádám o jeho čas. Já tuším, že uvádějí učitelé to nemají úplně jednoduché ani teď, a to jsou podporovaní a vyžadovaní legislativou, že té práce je opravdu hodně a ta refundace za tu práci není úplně veliká. Pořád by to ale bylo jiné, kdybych chodila za uvádějí učitelem, který by měl určené jako povinnost být mi

nápomocen a dělal by to v rámci své práce. Bylo by to jiné, než když jsem chodila za kolegyněmi, které to dělaly prakticky ve svém volném čase a zcela bez náhrady.

Měla jste ve svých učitelských začátcích pocit, že pro vás škola dělá maximum, a cítila jste se od vedení školy podporovaná?

Ono s naším vedením to je takové složité. Paní ředitelka je na jednu stranu velmi pokroková a má snahu dělat věci trochu nekonvenčně, na stranu druhou umí být velmi direktivní a svéhlavá. Nicméně já osobně jsem s ní nikdy problém neměla. V pracovních záležitostech spolu komunikujeme bez problémů a já nemám potřebu vířit vodu.

Nad tím, jestli mě vedení podporuje, abych se jako začínající učitel rychle začlenila a cítila se dobře, jsem vlastně nikdy úplně nepřemýšlela. Já jsem v dotazníku odpovídala spíše kladně, ale když se nad zamyslím, tak to je asi způsobené tím, že mám tu kladnou zkušenost s kolegyněmi. Protože vedení se o mě víceméně moc nezajímalo. Byla mi přidělena třída s asistentkou pedagoga, umístili mě do kabinetu a tím to vlastně skončilo.

Ještě jedna poslední otázka na závěr. Momentálně tedy učíte třetím rokem a odpověděla jste, že první měsíce byly skutečně náročné. Jak dlouhou dobu myslíte, že trval tento stav?

Dlouho. Už je to docela doba, takže je pro mě trochu náročnější si vzpomenout, ale myslím si, že to bylo minimálně celé první pololetí. Což je hrozně dlouhá doba, kdy prožíváte něco, co je pro vás úplně nové, je to hodně intenzivní a vy úplně nevíte, jak se s tím poprat. Můj první půlrok ve školství byl skoro stejné peklo jako první půlrok na mateřské dovolené.

Rozhovor s respondentem 5

V dotazníku jste uvedla, že škola vám oficiálně nepřidělila uvádějíciho učitele, ale vaše situace byla poněkud specifická. Konkrétně jste byla přiřazena do tandemu s jiným začínajícím učitelem, ale ta funkce třídního učitele byla udělena vám. Dále jste uvedla, že pro vás byly první měsíce v práci hodně náročné. Mohla byste prosím nejdřív odpovědět, na jakém stupni učíte a jak dlouho pracujete jako třídní učitel? A potom nějak blíže popsat své začátky v této pozici?

Pracuji jako učitelka na prvním stupni a jako třídní učitel působím dva roky. Jsem tedy stále začínající učitel. A v úplném začátku, to znamená první rok, jsem uvádějíciho učitele neměla. Byl to pro mě takový mírný šok a velký skok do reality, kdy všechna odpovědnost byla na mně a neměla jsem za zády nikoho, kdo by mi mohl poradit. Je ale nutné říci, že jsem na ten prvotní šok, seznamování s novou rolí, nebyla sama. Učím ve škole, kde je normální v prvních letech učit v tandemu, a já dostala do tandemu dalšího nováčka. S odstupem času si říkám, že to bylo od vedení školy hodně riskantní přiřadit k sobě dvě slečny čerstvě po škole, bez větších pedagogických zkušeností. Zároveň je ale pravda, že naše škola si zakládá na sdílení a vzájemné spolupráci všech učitelů. Takže ano, spoustu věcí jsme prožívaly samy a bylo to těžké. Ale pořád jsme na to byly dvě. Ta role třídního učitele tedy spadla do klína mně, ale nikdy jsem nebyla na nic sama. Snažili jsme se si práci spravedlivě dělit, některé hodiny jsem vedla já, některé vedla kolegyně. Přípravy jsem si dělila tak půl a půl a snažily jsme se vzájemně se s těmi přípravami seznámit a být si k ruce. A když jsme opravdu netušily a nedokázaly jsme si s něčím poradit, šly jsme za staršími kolegy. Takhle tedy probíhal můj první školní rok.

Momentálně učím druhým rokem a s tím, jak se v České republice teď měnila legislativa, tak mi škola, jako stále začínajícímu učitelu, oficiálně přidělila uvádějíci učitelku. Ta uvádí nejen mě, ale i mou tandemovou kolegyni. A na mé práci se vlastně nic moc nezměnilo. Tato kolegyně mám byla nápomocná už dříve, vzhledem k filozofii školy. Teď tedy ještě dochází na pravidelné hospitace a konzultace.

Vzpomínáte si na něco, co pro vás bylo v začátcích hodně těžké a kde byste ocenila něčí pomoc? Případně zda a jak vám v takových situacích pomohl někdo z kolegů?

Tak těžký byl už přípravný týden. Prvotní nadšení z toho, že jdu konečně učit, vystřídala nervozita a strach, že to nezvládnou. Z několika setkání už jsem znala svou novou kolegyni, ale ten vztah nebyl ze začátku moc blízký. Byli jsme pro sebe cizí lidé. To se tedy v tom přípravném týdnu změnilo a mně hodně pomohlo, že jsem měla ty svoje prvotní pocity možnost sdílet s někým, kdo zažíval to samé. Společně jsme se zorientovaly v budově školy, vybudovaly jsme si nějaké společné zázemí a zaběhly jsme si určitou rutinu běžných činností. A to pro mě osobně asi byla ta nejdůležitější forma podpory, kterou jsem potřebovala. Na všechny ty intenzivní prožitky, dobré i špatné, jsem totiž nebyla sama, někdo to prožíval se mnou. Měla jsem se komu svěřit a s kým sdílet každodenní starosti učitele nováčka.

Co dalšího mě v začátcích hodně trápilo, to bylo třídnictví. Ten intenzivní kontakt a komunikace s rodiči a ta administrativní práce byly dost náročné. Ono člověka vlastně ani nenapadne, kolik skrytých povinností se v učení skrývá. Všichni vidí to, že jsem ve škole pět hodin denně, trochu si hraji s dětmi, něco málo je naučím a ve dvě jdu domů. Jenže v reálu to takhle vůbec není. Ta pracovní doba minimálně pro mě nebyla osmihodinová, jak je zvykem, ale byla třeba osmnáctihodinová. A to jen z toho důvodu že člověk musí řešit přípravy, pomůcky, zprávy pro rodiče, zápis do třídnice, omlouvání absence, klasifikaci a zápis známek. A nikdo v žádné škole vám nikdy prakticky neukáže, jak to dělat. V různých seminářích a na přednáškách nám říkali, jak se tyhle věci oficiálně dělají, co všechno se musí například do té třídnice zapsat, ale nikdo vás neproškolí na tu práci s tím konkrétním programem. Ono když se tím proklikáte, je to jednoduché a není to náročné. Náročné je zjistit, kde tam ty jednotlivé úkony najdu. Kde omluvím tu absenci, jak to tam mám zadat, abych to omluvila správně. Jak uzavřu známky ve čtvrtletí a v pololetí. Teď už to vím, teď je to dobré, ale ten začátek byl v tomhle fakt těžký. Abych ale netvrdila, že to bylo úplné peklo a všichni nás tom nechali, to vůbec. Tím, že ve škole funguje to sdílení mezi učiteli a ta vzájemná spolupráce, tak mi s tím ti zkušenější členové pedagogického sboru pomohli a ukázali mi co a jak.

Změnilo se u vás něco, když vám byla přidělena uvádějící učitelka? Bylo něco, u čeho byste ocenila pomoc a podporu uvádějícího učitele hned v začátcích?

Mám to porovnání s tím, že nejdříve jsem uvádějícího učitele neměla a fungovala jsem bez něj prakticky stejně, jako funguji teď. Věřím ale, že je to tím, na jakou školu jsem šla učit. Ta atmosféra mezi učiteli a asistenty je úžasná. Nevím, jestli je to od vedení školy nějaký záměr skládat ten pedagogický sbor, tak aby se učitelé navzájem doplňovali, ale je to super. Navíc jsem měla oporu v párové učitelce.

Vlastně už v úvodu jsem řekla, že momentálně mám přiřazenou uvádějící učitelku, která je tedy zároveň uvádějící i pro mou kolegyni. A naše vzájemná spolupráce probíhá dost podobně jako předtím. Když potřebujeme radu nebo tip, řekneme si. Ta spolupráce je od začátku postavená na naší aktivitě. Je to tak, že je vždy ochotná poradit a pomoci, ale musíme vyslat nějaký prvotní impulz, že potřebujeme pomoci. Nově se k naší spolupráci přidaly ještě pravidelné hospitace. Uvádějící učitelka se u nás ve třídě objevuje cca dvakrát do měsíce. Jednou na hodinu, kterou vedu já, a jednou na hodinu, kterou vede kolegyně. Pak spolu děláme reflexe těchto hodin. Jinak si myslím, že spolupracujeme na stejném principu jako předtím.

Je to pro vás i ve vašem druhém školním roce stejně náročné jako na začátku, případně za jak dlouho se to začalo zlepšovat a už to nebylo tak obtížné?

Náročné je to pořád. Učit je krásná činnost, ale občas si to vybírá svou daň. Abych ale odpověděla na to, na co se nejspíš ptáte, tak ne, není to ani z poloviny tak náročné jako na začátku. Teď už mám nějaké zkušenosti, vím, co a jak, a vím, kam si dojít pro pomoc nebo radu. Řekla bych, že k lepšímu se to začalo obracet tak někdy kolem čtvrtletí druhého pololetí. Některé věci už byly úplně automatické a byl v tom určitý řád. Ten tam ze začátku nebyl vůbec, jen chaos.

Měla jste ve svých učitelských začátcích pocit, že pro vás škola dělá maximum, a cítila jste se od vedení školy podporovaná?

Naprosto. Já jsem neskonale šťastná za to, jakou školu jsem si pro sebe vybrala a že v ní mohu učit. Vedení školy podporuje všechny své učitele a snaží se jim maximálně vycházet vstříc, tak aby se v práci cítili spokojeně a chodili tam rádi.

Se mnou v začátcích vedení komunikovalo docela dost. Už předtím, než jsem nastoupila, mi umožnilo navštívit své budoucí žáky. Zorganizovalo mé setkání s tandemovou učitelkou. Ukázalo nám školu, vysvětlilo nám, jakou mají ve škole filozofii a co všechno se od nás očekává. V tom prvním pololetí jsme jako nové učitelky měly určité úlevy a nebylo na nás nahlíženo tak přísně. Od vedení školy jsem se tedy cítila maximálně podporovaná.

Příloha č. 3 – ukázka dekodování aspektů úspěšné adaptace

Rozhovor s respondentem 1

V dotazníku jste uvedla, že vám škola přidělila uvádějícího učitele a že i přesto, že pro vás byly první měsíce v práci náročné, dokázala jste si najít systém a rychle se v chodu školy zorientovat. Můžete nejprve říci, jak dlouho učíte, a své začátky v roli učitele popsat nějak blíže?

Jako učitel jsem začala pracovat minulý rok v únoru, takže tento školní rok je vlastně už můj druhý. Můj nástup do učitelství byl hodně turbulentní. Částečně to asi bylo způsobeno i tím, že jsem nejen v pracovním, ale také v osobním životě zažívala velké množství změn a bylo potřeba se s nimi vyrovnat. Vzpomínám si, jak jsem se jako nová učitelka na škole cítila ztracená a nepomáhalo mi ani to, když si mě pan školník pletl se žáky.

Má první třída byli páťáci, které jsem převzala na začátku druhého pololetí, tedy na začátku února. Jednalo se o velmi rozmanitou a náročnou třídu jak z hlediska školního prospěchu a individuálních potřeb většiny žáků, tak i kvůli rozdílnému sociokulturnímu a ekonomickému zázemí. Mezi žáky byly v těchto oblastech propastné rozdíly.

Pamatuji si, že při mém nástupu mi paní ředitelka představila starší kolegyni, o které mi řekla, že bude můj uvádějícím učitelem. Pak mě předala přímo této kolegyni, která mě provedla po škole. Má uvádějící učitelka mi ukázala, kde mám třídu a kabinet. Ukázala mi také, kde má třídu ona a kam za ní mohu přijít, když budu něco potřebovat. Myslím si, že ten den, nebo možná ještě během prvního týdne mě představila svým prvostupňovým kolegyním, které byly všechny od prvního setkání velmi milé a ochotné kdykoli nabídnout pomocnou ruku, ačkoli jim to nikdo oficiálně nenafidil. Nejen má uvádějící učitelka, ale i ostatní kolegyně se alespoň jednou týdně zastavily, jestli je všechno v pořádku a zda nepotřebuji s něčím pomoci. Vždy mě ujistily, že dveře jejich tříd jsou vždy otevřené a nemám se bát je „otrávovat“ s jakýmkoli i zdánlivě banálním dotazem. Myslím si, že hlavně díky tomuto přístupu jsem ve věcech našla rutinu a řád a mohla jsem začít fungovat jako plnohodnotný člen učitelského sboru.

Dalším velkým problémem bylo to, že žáci ve třídě měli problém spolu vyjít. Nebylo to tak, že by třída byla rozdělena na partičky, které by se „nemusely“ a nekomunikovaly spolu. Ale jednotliví žáci měli skutečně bytostný problém být s jinými spolužáky, byť jen ve stejné místnosti. Často docházelo ke slovnímu i fyzickému napadení někoho z žáků. Prakticky každý den se psalo rodičům o nějakém incidentu a velmi často docházelo k osobním schůzkám s rodiči. V tomto ohledu mi má uvádějící učitelka a prokázala asi největší službu. Všechny incidenty se mnou řešila. Nejprve s žáky ve třídě, jeji třída totiž sousedila s tou mojí a o každém sporu se tak rychle dozvěděla. Pak mi pomáhala komunikovat o situaci s rodiči, případně s vedením školy, a nakonec byla sama přítomná u všech osobních setkání. Byla tam jednak jako moje podpora, jednak jako nezávislý pozorovatel. Fungovala i jako zklidňující prvek ve chvílích, kdy se celý rozhovor začal stáčet směrem, jakým by neměl. V neposlední řadě mi zhotovila zápis z těchto schůzek s rodiči, za což jsem jí opravdu vděčná. Vždy dbala na to, aby měla v ruce nějaký důkaz toho, co se na schůzce probíralo a jak schůzka probíhala. V tomto případě mi asi skutečně předala svou těžce nabytou zkušenost, protože jsem se sama během tohoto půl roku zjistila, že někteří rodiče umějí být velmi zákeřní a je potřeba mít vše vedené písemnou formou pro pozdější dokazování toho, jak to vlastně bylo.

Dalším velkým strachem pro mě byla věc, na kterou vás studium úplně nepřipraví, práce se školním systémem a elektronickou třídnicí. To je věc, kterou se prostě musíte „proklikat“. Je pravda, že něco se dělá stále dokola a je velmi rychle si na to navyknout, například zapisování

Co pomáhalo
Co bylo
Překážkou